

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

"Băncile maghiare sunt impotriva înființării unui mare institut financiar maghiar"

În numărul trecut al ziarului nostru sub titlul de mai sus s-a strecurat o regretabilă eroare în articolul în legătură cu ședința din urma a Sindicatului Băncilor Minoritare din Ardeal. După acest articol dlui Bertalan Hargitay ca președinte al acestui Sindicat i-se atribue citirea raportului și unele declarații în legătură cu politica economică și financiară a guvernului: declarații pe cari Dsa după cum ulterior aflăm, nu le a făcut. Regretăm această evidentă eroare, dându-i prin prezenta cuvenită rectificare.

Desvoltarea creditului României

Expunând măsurile și lucrările proiectate în scop de a mări prosperitatea României, „Times” împărtășește părerea dlui Snowden că în prezent, auspiciile pentru viitoarea prosperitate a României sunt favorabile.

„Financial Times” într-un articol de fond, accentuează că înțelegerea luminoasă, din partea guvernului român, a realităților situației internaționale a desvoltat mult creditul României pe piețele mondiale. Citând legiurile ziarul exprimă speranța că întrevederile cu reprezentanții cei mai de seamă ai capitalului, industriei și comerțului britanic vor rezolva multe din problemele vitale ce interesează ambele țări.

Schimbări la filialele din Arad și Oradea ale Băncii Marmorosch Blank & Co

Zilele aceste a sosit la Oradea-Mare o dispoziție, în sensul căreia dl Al. Paximade, președintele Camerei de Comerț din Oradea-Mare și directorul filialei din Oradea a Băncii Marmorosch Blank et Co., a fost delegat director la banca „Szana” din Timișoara.

În locul dlui Paximade a fost numit la filiala din Oradea a băncii Marmorosch Blank et Co. dl Henry Harașomb, care până acuma a fost director la filiala din Arad a Băncii Marmorosch.

Nouile numiri au produs bucurie în cercurile financiare.

Amânarea procesului statului român cu cele 7 societăți de cale ferată

După cum se știe în ziua de 5 Octomvrie tribunalul arbitral mixt, româno-ungar, dela Paris, urma să judece procesul intentat statului român de către șapte societăți de căi ferate particulare din Transilvania.

Din motive procedurale, tribunalul a amânat judecarea procesului pentru 28 Ocombrie, când apărătorii tezei românești, printre cari se prenumără și distinsul avocat francez Paul Boncour, vor trebui să depună, printre altele, în fața tribunalului și copii de pe convențiunile încheiate de către cele șapte societăți reclamante cu statul român.

Din câte suntem informați,

d. Paul Boncour, în urma studierii documentărei românești — întocmită de d. ing. Coriolan Stănulescu, comisar al guvernului pe lângă regia autonomă a căilor ferate — a găsit-o perfect întemeiată, atât din punct de vedere tehnic, cât și juridic.

De altfel, în urma studierii întregului dosar, d. Boncour este sigur de triumful punctului de vedere românesc. D-sa a ținut chiar să specifice că nici 10 la sută din pretensiunile exagerate ale celor șapte societăți maghiare nu vor fi admise de tribunalul mixt dela Paris.

Uj vezetőség a bukaresti Franco-Româna pénzügyintézetnél

A Banca Franco-Românanak, amely tudvalevőleg júniusban fizetéképtelen lett, szanálásában új periódus következik. A vállalat eddigi igazgatósága ugyanis a bank vagyonát könnyelműen elgazdálkodta, fiktív mérlegeket használt és ezzel félrevezette a betéteseket és a Banca Națională. Ezért az igazgatóságot menesztették és

helyébe most újat ültettek. A változás következtében a bank kötelekéből eltávozott a három Protopopescu testvér és helyébe Budurescu volt liberális államtitkár. Crăciun nemzeti-paraszt-párti képviselő és Anghelescu kerültek. A bank betéteseit Bukarestbe értekezletre hívják össze és ezen beszélnek meg a szanálás módjait.

Fuziunea bancară din Viena

O acțiune „Oest. Kreditanstalt” pentru patru acțiuni „Bodenkredit”

Consiliul de administrație al Băncii „Oesterreichischer Kreditanstalt” s'a întrunit într-o ședință plenară. Președintele a prezentat un raport asupra tratativelor urmate cu guvernul și cu Banca Națională a Austriei, în vederea preluării băncii „Bodenkreditanstalt” prin fuzionare.

Consiliul de administrație a dat autorizație comitetului de direcție să facă demersurile necesare pentru

convocarea unei adunări generale a acționarilor,

care să ratifice această operație. S'a decis de asemenea sporirea capitalului Oesterreichischer Kreditanstalt cu

30 până la 40 milioane, schillingi.

Comitetul de direcție a fost autorizat să fixeze suma definitivă și condițiunile emisiunii de noi acțiuni în acest scop. Din nouile acțiuni se vor distribui o acțiune a băncii „Kredit-

anstalt contra patru acțiuni ale băncii Bodenkreditanstalt.

D. dr. Reisch, guvernatorul Băncii Naționale, a publicat o declarație arătând că

garanția de 132 milioane schillingi,

pe care Banca Națională o avea la Bodenkreditanstalt, trece asupra băncii Oesterreichischer Kreditanstalt. Dată fiind puterea financiară a acestei instituțiuni, suma va putea fi mișorată în scurtă vreme. Guvernatorul Băncii Naționale a accentuat că a luat inițiativa fuzionării celor două bănci, după cererea conducătorilor băncii Bodenkreditanstalt.

În încheiere, d. dr. Reisch subliniază că actuala apăsare financiară asupra Austriei nu mai poate fi suportată și că Austriei trebuie să i se acorde libertatea de mișcare pe tărâm financiar.

A jövő évi állami költségvetés

Popoviciu pénzügyminiszter a miniszteriumok számvevőségi osztályainak vezetőivel két napon keresztül tanácskozást folytatott, amelyen Charles Rist is jelen volt. A tárgyalások a jövő évi állami költségvetés körül forogtak. Rist azt a komoly figyelmeztetést intézte a miniszteriumok kiküldött képviselőihez, hogy vegyék szigorú revízió alá a miniszteriumok személyzetének létszámát és csak azokat tartsák meg, akikre feltétlenül szükség van. Ennek alapján az egyes miniszteriumok már november elsejére nyugdíjazni fogják az összes tisztviselőket, akik az új státus szerint a korhatárt elérték. Igen sok tisztviselőt rendelkezési állományba helyeznek.

Tanulmányozzák a földmivesek adójának leszállítását

A földmivelésügyi miniszter tudvalevőleg egy bizottságot küldött ki a termésértékesítés módjainak megjavítása érdekében. Ez a bizottság most az iránt tett javaslatot a földmivelésügyi kormányhoz, hogy szállítsák le a földmivesek adóját, mert a többi kereseti kategóriákhoz viszonyítva a földmivesek adókkal súlyosan megvannak terhelve.

Megkötötték a Stewart-céggel az utépitési szerződést

Londonból érkező tudósítás szerint Madgearu ipari és kereskedelmi miniszter angliai tartózkodása alatt megkötötte az utépitésre vonatkozó szerződést a Stewart és Partner londoni, illetve belfasti cégekkel. A szerződés szerint az angol cégek egymillió font sterling kölcsönt adnak a kormánynak és ezzel szemben koncessziót kapnak az országutak javítására. A kölcsön visszafizetésének tartama harminc év. A cég mindenképp a Bukarest-Brassó közötti országutat építi ki és teszi teljesen alkalmassá a gépjárműközlekedésre. Később sorra kerülnek a többi országutak is. A munkálatokat már a jövő év tavaszán megkezdik.

SĂPTĂMÂNA

*

„Naționala“, institut de asigurări generale în București, și-a inaugurat un vast program de activitate și în Ardeal, înființându-și în Cluj o agenție generală, care va dirija și controla și activitatea regionalelor din Ardeal și Banat.

Conducerea agenției generale a fost încredințată dlui Desideriu Radnai și Martin Kertész, iar a regionalelor din Cluj dlui M. Kertész.

*

În urma demisiei dlui Mihail Popovici, Ministerul de Finanțe a fost luat în primire de dl. Maniu, în mod provizoriu, până ce se va remania guvernul.

*

„Societatea Bancară“ despre a cărei activitate și estin-dere am mai scris, continuă să se organizeze în Ardeal. Astfel primim știrea, că „Societatea Bancară“ continuă tratative și în Oradea-Mare, ca ră-și înfiin-țeze filială și în acea localitate.

*

Parchetele Kocsis din Brașov sunt escelente.

*

Sindicatul Morarilor din Banat, în 10 Octombrie a avut o nouă adunare, în care a hotărât, ca biroul central al morilor concentrate, să-și înceapă activitatea la 1 Noembrie.

Dela biroul central inițiat se așteaptă mari succese, cari se explică și prin faptul, că și în Ardeal este în perspectivă o mișcare de concentrare, care tinde la o fuziune cu organizația morarilor din Banat.

*

Continuarea politicele fiscale de sporire necurmată a impozitelor, s'a dovedit inoperantă. Acest fapt s'a învederat în special cu experiența făcută prin sporirea continuă a taxelor pe spirit.

Se constată că anul acesta veniturile tezaurului din taxele pe spirit sunt zădărnice mai mică decât cele din anul trecut, cu toate că taxa pe spiritul industrial a fost sporită cu încă 8 lei la kgr. Scopul urmărit de Stat n'a fost deci atins, iar industria respectivă trăiește clipe de des-nădejde. Privilegiile fiscale acordate celorlalte categorii de alcooluri, n'au sporit nici ele veniturile Statului și au contribuit la o și mai pronunțată răspândire a alcoolismului în păturile rurale ale țării.

De altfel, în această problemă se va ajunge tot la soluția preconizată de d. Rist, care se ridică în contra neglijenței veniturilor ce pot proveni din impunerea normală a spiritului industrial, cu desființarea privilegiilor acordate celorlalte ramuri de alcool fabricat din vin și fructe.

Industriași au cerut Dlui Maniu îmbunătățirea situației

Importantele declarații ale primului ministru

Dlui Iuliu Maniu, prim ministru a primit o delegație a industriașilor.

Delegația era compusă din dnii senator ing. C. Mircea, dr. Böszörményi, dr. Gheorghian, N. Butculescu, O. Burger T.-Mureș, Schiessel Turda, Bela Sandor și I. Csallner.

Delegația a fost prezentată dlui Iuliu Maniu de d. ing. Mircea, care a făcut o amănunțită expunere a situației industriale în legătură cu măsurile fiscale, luate în ultimul timp. D. Mircea a rugat ca, înainte de a se întocmi o lege, să fie consultați și cei interesați. Această rugăminte e cu atât mai îndreptățită cu cât zilnic se primesc plângeri din partea industriașilor că

n'au fost consultați la diferitele legiuri fiscale aplicate

în ultimul timp și cari au lovit greu în interesele industriașilor.

D. Iuliu Maniu a răspuns că

întreaga prosperitate a țării depinde de însăși toșirea vieții economice.

Legiurile din ultimul timp au fost întocmite tocmai în acest scop. Nu trebuie să se uite însă că fiecare lege trece printr-o perioadă de experiență.

Dacă în răstimpul dela aplicarea legii și până astăzi, o lege n'a dat rezultatele dorite, atunci ea va căpăta îmbunătățirile necesare, Primul ministru a adăugat că știe că

unele tegi au nevoie de modificări.

Ele se vor face la timp, pentru ca să nu se împiedice desvoltarea cercurilor economice cărora li se aplică.

D. Iuliu Maniu a luat act de doleanțele exprimate de delegați și a promis că va stăruii pentru satisfacerea lor, în măsura în care ele nu stânjenesc interesele generale financiare.

A bănsági pénzpiac egy nyilatkozat tükrében

Bizalmatlanság a kihelyezéseknél, óvatosság az egész vonalon

Munkatársunk beszélgetést folytatott a bănsági pénzpiac egyik vezető-egyéniségével, aki a bănsági piac helyzetéről az alábbiakban nyilatkozott:

— A bănsági pénzpiac helyzete cseppet sem biztató, bár az erdélyi piachoz viszonyítva még mindig kielégítőnek mondható. A hangulat igen feszült, amit nagy mértékben elő segített a Bodenkreditanstalt összeomlása. Ennek a hatalmas pénzintézetnek a krízise Kelet felé legjobban Magyarországra hat ki s ezen keresztül közvetve érezteti hatását nálunk is.

— A hitelezőknél egyre nagyobb a bizalmatlanság. Az ilyen nagy pénzintézeteknek a megrázkódtatása mindig együtt jár a külföldi tőke tartózkodásával. A hatás most sem maradt el. Napok óta csak a legkomolyabb tőke próbált elhelyezkedni s az európai pénzpiac forgalma valósággal megbénult. Nálunk a Bodenkreditanstalt összeomlása csak annyiban súlyosbitotta az amugy is nehéz helyzetet, hogy a bankok, melyek utóbbi időben alig bocsátkoztak nagyobb kihitelezésekbe s akkor is csak igen rövid lejáratra, most

még nagyobb óvatossággal jártak el

az ilyen üzletkötésekkel szemben. A gazdasági krízis az elmúlt hetekben még fokozódott. A parasztság egy része kénytelen volt a tavalyi 800 lejes

buzaárakkal szemben az idén 420—450 lejért megválni árujától, ami körülbelül annyit jelent, mint veszteségre adni el az új termést. Természetesen a legtöbbben — a vagyonosabb gazdák — még ma sem adnak el, várják, hogy a buza ára felmenjen. Miután lényeges változást egy-két héten belül várni nem lehet, tehát

kénytelenek betéteikhez nyulni, ami a bankoknak helyzetét tovább rontja.

Egy esztendő leforgása alatt a föld ára is tetemesen lecsökkent. Gátalján, Dettán ma fele annyit ér a föld, mint tavaly. Mind ennek első sorban a hatalmas pénzinség az oka.

— Jóllehet Temesvár gazdasági helyzete cseppet sem rózsás, ma mégis sokkal kedvezőbb helyzetben van, mint Erdély bármelyik városa. Erdélyben pénz ugyszólván semmi sincs. A helyzet teljesen leromlott. A Bănság még ma is összehasonlíthatatlanul gazdagabb, amit elősegít jó termőföldje s az is, hogy

akad jelentősebb export-import alkalom.

Kétségtelen, hogy a kormány bizonyos mértékig felelős eze kért az állapotokért s több tekintetben rajta mulik a helyzet megfelelő konszolidálása. Közrejátszik ennél a fejtelenségnél a külföldi pénzpiacok bizonytalansága is, amit legutóbb egy nagy pénzintézetnek az összeomlása, valamint az Angol Bank egy százalékos kamatlábemelése idézett elő.

A H É T

*

A Nationala Általános Biztosító Rt., Bukarest nagyszabású átszervezési programot vitt keresztül az erdélyi piacon. Az intézet Kolozsvárt vezérigynökséget létesített, amely az erdélyi és bănsági kerületi igazgatóságokat fogja ellenőrizni és üzleti tevékenységükben irányítani. A vezérigynökség vezetésével az intézet Radnai Dezső és Kertész Márton igazgatókat bizta meg, míg a Kolozsvár-kerületi igazgatóságot Kertész Márton igazgató fogja vezetni.

*

Popovici Mihály pénzügyminiszter amint arról a napisajtó beszámolt, lemondott és a pénzügyminiszterium vezetését ideiglenesen Maniu Gyula miniszterelnök vette át. Amint értesülünk, bár ez a megoldás csak ideiglenes, azonban a pénzügyi téra betöltésére egyelőre nem kerül sor, ami azzal a politikai tendenciával áll kapcsolatban, hogy a kormányt átszervezzék.

*

A Nemzetközi Bankár Társaság, amelynek romániai üzleti terveiről már beszámoltunk, tovább folytatja Erdélyben a szervezkedést. Amint értesülünk, az intézet Nagyváradon tárgyalásokat folytat egy fiókinézet felállítására, állítólag már megfelelő helyiséget is keres a fiók intézet céljaira.

*

A Bănsági Malom Szindikátus október 10-én újabb értekezletet tartott, amelyen most már végleg elhatározták, hogy a koncentráció eladási irodája november 1-én kezdi meg működését. A malom koncentráció irodájának működésétől sokat várnak malomiparok örökben, ami kitűnik abból is, hogy olyan irányu mozgalom van kialakulóban, amely az erdélyi kereskedelmi malomok esatlakozását tervezi a bănsági koncentrációhoz.

*

A brassói Kocsis-féle parketta elsőrangu.

*

A heremagpiacon meglehetősen élénkesség uralkodik. Az ideai lóheretemes, az eddigi megállapítások szerint 1000 vagonra tehető, minőségileg azonban általában véve gyenge.

Az ideai lucerna-termés várakozásou alu lmaradt. Ahol lucerna a kedvezőtlen viszonyok ellenére is termett, ott a minőség is mélyen alatta maradt a várakozásoknak. Jobb minőségű áruért 2200 lej is elkérnek. Ó-lucernát és ó-lóherét a piac teljesen elhanyagolja és konvenciális árajánlatokat sem a belföld, sem pedig a külföld nem tesz.

A takarmányexportörök tevékenysége az ideai termés kedvezőtlen alakulása miatt erősen csökkent. Nagyan hozzájárul a kivitel stagnálásához az is, hogy világszerte a lóherés lucernatermes kedvezően alakult. A tengerentuli piacokon is nagy mennyiségű készletek cirkulálnak emiatt az amerikai import ebben az esztendőben jóval jelentéktlenebb, mint az előbbi esztendőben volt. Szakkörök a helyzetet általában pesszimiztikusan ítélik meg és a kiállítások javulását csak is a spekuláció esetleges felélenkülésétől remélik.

November 5-ikén tartja tiltakozó közgyűlését az Ugir Bukarestben

A közgyűlést megelőző napon Románia fatermelői tartják meg szervező ülésüket — Mircea szenátor, az Ugir vezérigazgatójának nyilatkozata

A kormány egységes irányelveket és céltudatot nélkülöző gazdaság politikája ellen a Romániai Gyáriparosok Szövetsége, amint már megirtuk, országos tiltakozó gyűlést rendez Bukarestben.

Amint értesülünk, az Ugir erre az alkalomra nagyszabású programot dolgozott ki és a sérelmek felsorolásán kívül megjelöli azt az utat, amelyen a kormánynak haladnia kell, ha az ország mostani gazdasági bajain segíteni akar.

A rendkívüli közgyűléssel kapcsolatos konferenciát november 5-én tartják meg a gyáriparosok. A demonstrációs gyűlést megelőző napon, vagyis november 4-én a fatermelők és az ezzel rokonszakmák tartják meg értekezletüket, amelyen az Ugir keretén belül működő faosztály átszervezését és kibővítését fogják megbeszélni.

A bukaresti manifesztációval kapcsolatosan alkalmunk volt beszélgetést folytatni Mircea szenátorral, az Ugir vezérigazgatójával, aki mint a kolozsvári kamara ipari szakosztályának elnöke, pénteken Kolozsvárra érkezett, hogy a kamara október havi közgyűlésén részt vegyen. Mircea szenátor munkatársunknak a következőket mondotta:

— Az utóbbi időben különösen előszeretettel hangoztatják egyes körök, hogy a romániai nagyipar túlzott protekcióban részesül. Ezzel szemben azt látjuk, hogy az

ipar napról-napra kénytelen leépíteni,

mert egyrészt a közterhek nyomorítják, másfelől pedig nincsenek megadva számára azok a lehetőségek, hogy a külföldi piacokon felvehesse a versenyt a nyugati államok iparával. Ha ehhez még hozzá vesszük azt, hogy a belföldi fogyasztópiac felvívőképessége, az általános gazdasági viszonyok miatt nagy mértékben esökkent, a laikus előtt is tisztán áll az ipar siralmas helyzete.

— A bukaresti manifesztáció

tabularázat akarunk.

Fel akarjuk világosítani a közvéleményt és fel akarjuk tárnai a kormány előtt azokat a sérelmeket és hibákat, amelyeknek reparálása nem tűr többé halasztást.

— Hogy csak egy-két példát említsék: Túlzott iparpártolásról beszélünk — és nincs iparpártolási törvényünk. Ezt a törvényt, melyet 1912-ben léptettek életbe, az azóta kiadott különböző rendeletek és törvényes intézkedések megszólván hatályon kívül helyezték.

Új iparpártolási törvényre van szükség

egy olyan törvényre, amely céltudatosan jelöli meg az ipar fejlődési útját és ezt a programot elő is segíti.

— Vagy itt van a fogyasztási adók kérdése. A forgalmi adókat a multiban a fogyasztás fizette meg — ezt is a termelő iparra hárították. De nem az áthárítás ténye a legsérelmesebb, hanem a rendszer, amellyel a forgalmi és luxusadókat behajtják.

Vannak cikkek, amelyek után háromszor, négyszer fizeti meg a forgalmiadót az ipar.

Mint nyersanyag, mint félgártmány és mint készgártmány után. Hogy ez a többszörös megadóztatás meg-

drágítja az ipari készítményeket, az nyilvánvaló. Hasonló a helyzet a közép értékek megállapításánál is. (Tarif Unitar.) A forgalmi és luxusadók alapját a miniszterium a termelő rétegek hozzászólása nélkül állapítja meg. Ennek az a következmé-

nye, hogy

a Tarif Unitarba felvett forgalmi értékek nem reálisak.

Egy példa erre: a fogkrém és fogpor, amely közszükségleti cikk 15 százalék luxus adó alá esik, míg az ajakruzs (pirosító) forgalmi adója 2 százalék.

— Ezt a kaotikus rendszert egyszer már meg kell szüntetni. Maniu miniszterelnök a napokban, amikor a sörgyárosok küldöttségét vezettem elébe, maga is elismerte, hogy szélső körű revizióra van szükség, mert törvényeink legnagyobb része átmeneti jellegű és a termelés terén is stabilizálni kell a helyzetet. De ha sokáig késik a rendszer változás, teljesen tönkre megy az ipar, amely máris agonizál.

Uniunile Creditorilor vor avea un congres în Viena

Uniunile din România de asemenea vor fi reprezentate la congres

Uniunea creditorilor din Viena, care, fiind înființată în 1870, este cea mai veche dintre toate uniunile de credit din Europa, a trimis circulare tuturor uniunilor din Europa, invitându-le la un congres internațional în Viena pentru ca în comun acord să-și stabilească un singur sistem de procedare în cazuri de insolvențe.

În România funcționează două uniuni ale creditorilor: una în Banat și una în Ardeal, cu sediul în Cluj.

Conferința internațională convocată în Viena, este de mare importanță pentru România, deoarece în insolvențele

de aici sunt interesați foarte mulți creditori streini, cari nu au apărarea necesară pentru interesele lor.

În actualele împrejurări, foarte multe firme ajungând în insolvență, au fost constrânse, ca să se declare în faliment, neavând la timp opiniile de concordat preventiv ale creditorilor din streinătate, cari aveau de obicei majoritatea creditorilor.

În urma conferinței desigur se va înălțura biurocratismul și se va interveni în fiecare caz prin uniunile de credite în chestii de insolvențe.

Nemzetközi konferenciát tartanak Bécsben a hitelezői védegyletek

A romániai hitelezői védegyletek is részt vesznek a konferencián

A bécsi Hitelezői Védegyelet, mely Európa egyik legrégebb intézménye (1870-ben alakult) átiratot intézett a romániai Hitelezői Védegyetekhez, melyben közli, hogy az összes európai védegyetek rövidesen konferenciát tartanak Bécsben. A konferencián egységes szabályzatot foglalkoztatni arra vonatkozólag, hogy a fizetésképtelenségeknél hogyan járjanak el a védegyetek, különös tekintettel a külföldi hitelezőkre.

Romániában két hitelezői védegyelet működik, az egyik Bukovinában, a másik Erdélyben és a Bánságban, az utóbbinak székhelye Kolozsvárt van.

A bécsi konferenciának Románia szempontjából nagy jelentősége van, mert

a tömeges fizetésképtelenségek-nél főleg külföldi hitelezők vannak érdekelve,

amelynek érdekeit csak labilisan

DIANA sós borszesz, vezérképviselőt „GEA“ KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

védi az új kényszeregyezési eljárás. A törvény ugyanis úgy intézkedik, hogy a külföldi hitelezők 30 napon belül kötelesek nyilatkozni arra vonatkozólag, hogy elfogadják-e a fizetésképtelen cég egyezségét, vagy sem. Az eddigi gyakorlat azt mutatja, hogy ez a bürokratikus eljárás (a bíróságnak közvetlenül kell értékesítenie a külföldi hitelezőt) nem vált be, mert a bejegyző nyilatkozatok rendszerint nem érkeznek be idejében és ha nincs meg a hárommegyed többség, a kényszeregyezséget nem lehet kimondani és

következik a csőd, amely minden még meglevő vagyont felémészt.

A konferencia ezen az állapoton is változtatni akar, még pedig oly módon, hogy a külföldi hitelezők a hitelezői védegyetek útján kapjanak felvilágosítást a fizetésképtelen cég vagyoni helyzetéről és ugyancsak a védegyetek útján terjesszék a bíróságok elé nyilatkozatukat a fizetésképtelenség ügyében elfoglalt álláspontjukról.

Inființarea Camerei de Comerț Româno-Germane

Infăptuirea unei Camere de Comerț Româno-Germane la București, pornită din inițiativa unui grup de comercianți, a fost realizată cu sprijinul Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie.

Adunarea de constituire a avut loc la sediul Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie.

Au asistat, în afară de reprezentanții autorităților, foarte mulți comercianți și industriași, cari sunt în relații de afaceri cu Germania.

Aprovizionările cu material la CFR

Pentru a se putea lua din timp măsuri de aprovizionare a organelor căilor ferate consumatoare cu materiale cari sunt în magazii în cantități insuficiente și fără cari ar suferi circulația trenurilor, funcționarea atelierelor, uzinelor electrice, iluminatul stațiilor și alte ramuri importante ale exploatarei, direcțiunea generală a căilor ferate a stabilit următoarele norme:

Șefii magaziiilor atașate pe lângă organele de consumație, vor stabili, împreună cu șeful unității respective, tabloul materialelor mai importante ce se consumă în mod curent și pentru cari urmează a se ține, la magazine, un stoc minimal pentru o lună de zile.

Pe baza acestor tablouri magaziiile vor urmări și îngriji aprovizionarea și ținerea stocului minimal.

Dacă materialul nu s'a trimis și nu s'a avizat expedierea lui, magazia va aștepta până la scăderea cantității ce-i va ajunge pe 15 zile, când va trebui să avizeze telegrafic magazia de care ține cerând reprovizionarea cu materiale.

În fiecare săptămână se vor dresa situațiuni asupra cantităților de materiale existente în magazii.

Miért drága a pénz Romániában?

Hargitay Bertalan vezérigazgató nyilatkozata

Hargitay Bertalan, az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. vezérigazgatója, a napokban ellenőrző körúton volt az intézet vidéki fiókjainál és ez alkalommal egy nyilatkozatban a következőképpen vázolta a mai gazdasági helyzetet:

— Románia agrár állam és a termés eredménye befolyásolja az egész gazdasági helyzetet. Sajnos, Erdélyben nem volt az a rekordtermés, amiről a lapok irtak és ehhez hozzájárul az, hogy a világpiacon rendkívül alacsony ára van a gabonának. A gazda, aki maga műveli a földjét, 175 százalékos munkabért fizet, az adója az aranyparitás 170 százaléknak felel meg, ezzel szemben

a buza ára az aranyparitásnak 75 százalékat sem éri el.

Még békeidőben sem tudott a megélhetésnél többet keresni a 100 holdas gazda és nem csoda ilyen eltulodások mellett, ha az elszegényedés fokozódik. Hozzájárul ehhez az is, hogy a kivitel pang, a gazda nem tud tudni a termésén. Ilyenformán az ország lakosságának tekintélyes hányada elvesztette vásárlóképeségét, ami szoros kihatással van a kereskedelemre és az iparra.

— Pang az ipar és a kereskedelem is, mert a földművelés válságban van. Hogy a válság meddig tart, azt nem lehet előre megjósolni, remélünk kell azonban, hogy valami kedvező változás áll be a gazdasági helyzetben, ami a viszonyok javulását hozza magával.

— Miért nem olcsóbb a pénz, ha megcsappant iránta a kereslet? — kérdeztük.

— A pénz forgalmát, — mondotta a vezérigazgató, — nemcsak a kereslet és kínálat aránya szabályozza. A hivatalos román bankkamatláb egy-két százalékkal mindig magasabb volt a nyugati piacok árainál s ez az arány ma is fennáll. Ma magasabb a betéti kamat és ha ehhez hozzávesszük a 3-4 százalékos rezsit és a két százalékos üzleti hasznót, akkor már elérjük a 16 százalékos kihelyezési kamatlábat. Az immobil kihelyezések a nagyobb kockázat miatt néhány százalékkal természetesen ennél is drágábbak.

Olcsóbb nem lehet a pénz

Pyram-Pasta tubusban fényesíti és festi a legkényesebb cipőket

„LEDA” Timișoara. Autókat, bőröket, tömegáru legjobban a „LEDA” vegyszert gyár által készített „CELLOLEDIN” Spritzlakkal festhet.

Kérjen ajánlatot.

„LEDA”

fabrica de prod. chimice s. a. TIMIȘOARA

annak ellenére, hogy a jól vezetett pénzügyintézetek, amelyek a kihelyezéseiknél óvatosan járnak el, mert hiszen a betétesek pénzét kockáztatják, most magas készpénzkészlet felett rendelkeznek.

Az Altruista Magyar Bank ügyének mai állása felől a vezérigazgató a következőket jelentette ki:

De ce se scumpesc banii în România

Declarațiile dlui Bartolomei Hargitay, director general la Banca Ardeleană de Credit din Cluj

Dl Bartolomei Hargitay, director general la Banca Ardeleană din Cluj, zilele acestea a vizitat filialele băncii de sub conducerea dsale, cu care ocazie a avut prilejul să examineze și unele simptome economice importante, schițându-ne situația după cum urmează:

— România este o țară agrară și rezultatul recoltei are foarte mare înfrâuire asupra întregii situații economice din România.

— Durere, în Ardeal nu a fost o recoltă de record, după cum se credea, iar prețurile cerealelor în relații mondiale sunt scăzute.

— Agricultorii, cari își cultivă singuri pământurile, plătesc 175 procente în speșe de cultivare, iar impozitele li-se cifrează la 170 procente în paritatea de aur, pe când

prețul cerealelor abea se cifrează la 75 procente

în paritatea aurului.

— Agricultorii cari aveau chiar și 100 jughere, nu puteau să câștige mai mult, de existență nici înaintea războiului și prin urmare nu ne putem mira, că sârăcia crește mereu.

— Exportul ne steagnează, iar agricultorii nu-și pot valoriza produsele, și deci nu se pot aproviziona

— Az erdélyi bankszindikátus több igazgatósági, végrehajtó ülésén és közgyűlésén foglalkozott az altruista magyar pénzügyintézet felállításának kérdéséről és végeredményben arra a megállapításra jutott, hogy a jelenlegi pénz és gazdasági viszonyok között a terv megvalósíthatatlan.

cu cele necesare, cu a căror cumpărare s'ar încuraja și industria cu comerțul.

— În prezent stagnează atât industria, cât și comerțul, pentru că și agricultura a ajuns în criză și nu se poate preciza, că până când va dura criza.

— Dar de ce nu au devenit mai ieftini banii, dacă nu înregistrează cerere mai intensivă?

— Circulația monetară o reglementează nu numai cererea și oferta. Taxa de scont în România a fost întotdeauna mai ureată în România, decât în țările occidentale și aceasta situație dăinuiește și în prezent.

— În prezent sunt mai ureate dobânzile depunerilor, la care se mai adaugă și speșe de regie de 3-4%, și un profit de 2%. Astfel am ajuns la o dobândă de 16 procente.

Creditele imobiliare fiind riscante, sunt și mai scumpe

și astfel nu ne putem aștepta la o ieftinire a banilor, în actualele împrejurări.

— În ce privește chestia băncii maghiare inițiată, s'a ajuns la concluzia că o bancă de aceasta nu se poate realiza în actuala criză.

Leépiti tisztviselőit a temesvári Lloydul Roman biztosító

A frankfurti Biztosító Társaság összeomlásával bizonytalanná vált az általa Temesvároff létesített Lloydul Roman Biztosító Társaság további fennmaradása is. Megírtuk annak idején, hogy a Frankfurter életbiztosítási üzleteit az Allianz nagy németországi intézet vette át, amely azonban nem hajlandó

a Frankfurter külföldi érdekeltségeinek szanálását is vállalni. Erre való tekintettel a temesvári Lloydul Roman tárgyalást kezdett belföldi intézetekkel fuzionáltatása ügyében. Bár ezek a tárgyalások még most is folynak, bizonytalan helyzetére való tekintettel az intézet összes tisztviselőinek felmondott.

Akción az adó-amnesztiáért

A Kereskedelmi Testületek Szövetsége memorandummal fordult a pénzügyminiszterhez, hogy enyhítsék az adóhátralékok behajtását

Az Erdélyi és Bánáti Kereskedelmi Testületek Szövetsége érdekes és megszívlelendő memorandummal fordult a pénzügyminiszterhez. Az emlékirat rámutat arra a súlyos helyzetre, amelyben ma Erdély egész kereskedelme és ipara tesped és amelynek egyik főoka a kiméletlen adóbehajtás. A szövetség már több ízben mutatott rá arra, hogy az adókövető bizottságok tekintet nélkül az adóalanyok jövedelmére és adózási képességére,

minden mérlegelés nélkül az előző évi adót vetik ki.

Természetesen az adózó nem képes a sokszor horribilis összeget megfizetni, amely néha többet tesz ki, mint az egész évi jövedelme. Ez az igazságtalan adókövetés formálisan tönkreteszi és esődbe kergeti a kereskedőt és iparost, mert az állam könnyörtelen kiméletlenséggel hajtja be közegeivel a megállapított adót.

A szövetség, hogy segítsen az általános bajokon és elviselhetőbbé tegye az adózók részére az adó megfizetését, a következőket javasolja a pénzügyminiszternek:

Hatalmazza fel a miniszter a pénz-

ügyigazgatókat arra, hogy a szakmai érdekképviseletek bevonásával alkossanak minden pénzügyigazgatóság mellé bizottságokat, amelyek vizsgálják át az adóhátralékokat az adós fizetőképessége és a hátralékok behajthatósága szempontjából. Legyenek e bizottságok felhatalmazva arra, hogy mindazon esetekben, amikor az adóhátralékok összege nem áll arányban az adós fizetőképességével, úgy

a hátralékok megfizetésére két évig terjedhető részletfizetési kedvezményt adjanak,

szükség esetén pedig az adóhátralékok részben vagy egészben el is engedhessék, ha azáltal az adós abba a helyzetbe jut, hogy az adóhátralékok letörlesztheti és a folyó adót is képes lesz fizetni.

Nagyvárad gyárosok és kereskedők kitüntetése

A szeptember 6-án kelt 3041. számú királyi rendelet az alábbi nagyvárad kereskedőket és iparosokat a „Kereskedelmi és Ipari Érdemrend”-del tüntette ki.

Az érdemrend első osztályával a következőket: Paximade Sándor bankigazgatót, Farkas Istvánt, a Keresk. Csarnok elnökét, Eichner Sándor nagyiparost, Krauss Sámuel kereskedőt, Siminsecu Márton ipartestületi elnököt, Mónus Sándor ipartestületi elnököt, Flegmann Armin kereskedőt, Reichard Dezső kereskedőt, Décsy Károly iparost, Sonnenfeld Gusztáv gyáros, dr. Papp János keresk. és iparkamarai főtitkár és dr. Fried Jánost, a Keresk Csarnok főtitkárát.

Az érdemrend másodosztályával a következőket: Stern Béla kereskedőt, Czitter Lajos iparost, Singer Arthur iparost, Grünwald Jenő iparost, Rippner Farkas iparost.

Az érdemrend harmadik osztályával: Szabó Károly iparost, Széles Károly iparost, Vlád Gusztáv iparost, Klein Simon iparost, Deutsch Ignác iparost, Lebovits Rudolf iparost, Papp Ferenc iparost és Petrovics Mihály iparost.

Valuták átszámítása a CFR-nél

A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelynek értelmében a külföldi valutákban fizetendő vasuti tarifák új átszámítási kulcsát a következőképpen állapította meg: arany és svájci frank 33 lej, francia frank 7 lej, német márka 41 lej, osztrák schilling 24 lej és 30 bani, pengő 30 lej, lengyel zloty 19 lej és 30 bani, cseh korona 5 lej 20 bani, olasz lira 9 lej 20 bani, dinár 3 lej és 10 bani, bolgár leva 11 lej és 30 bani, görög drachma 2 lej és 40 bani, belga frank (belga) 4 lej és 90 bani, norvég, dán és svéd korona 44 lej, holland forint 68 lej és 50 bani, török lira 83 lej, danzingi forint 33 lej és 50 bani.

NOTE

*

Voiajorii

Uniunea voiajorilor comerciali din Ardeal și Banat a înaintat Ministerului de industrie și comerț, precum și Ministerului muncii, un foarte interesant și documentat memoriu împotriva voiajorilor comerciali din streinătate. Memoriul arată că din cauza înmulțirii numărului voiajorilor comerciali din streinătate, cetățenii români, voiajorii din țară, pier pe zi ce trece înmulțind numărul șomerilor, ceea ce nu poate fi indiferent pentru fisc, deoarece statul pierde un număr considerabil de subiecte impozabile.

Memoriul accentuează faptul că în statele streine nu se permite ca întreprinderile streine să-și plaseze mărfurile în țară cu ajutorul voiajorilor streini. Cu alte cuvinte, întreprinderile și firmele din străinătate trebuie să lucreze cu voiajorii băștinași, cetățenii ai țării. În România, în schimb activitatea voiajorilor din streinătate, cetățenii streini, se permite fără stănjenire. Ceea ce este curios este faptul că voiajorii streini în număr de vreo 6-700 activează cu toții fără brevet de industrie, deoarece nici nu li se eliberează astfel de autorizațiuni industriale, și prin împrejurarea aceasta ei se sustrag consecvent îndatoririlor impuse de fisc, păgubind statul român cu sume considerabile. După calculele făcute, fiscul pierde în felul acesta peste o sută de milioane de lei anual.

Voiajorii comerciali din Ardeal și Banat cer ca statul să interzică funcționarea voiajorilor streini și să impună întreprinderilor și fabricilor din streinătate de a-și plasa produsele prin voiajorii băștinași.

Revendicarea voiajorilor din Ardeal și Banat este cu totul dreaptă și guvernul ar comite o crimă națională dacă n'ar implini doleanțele cuprinse în memoriu.

Noi suntem de părerea, că acțiunea voiajorilor a pornit în timpul cel mai rău.

Chestia nu este atât de simplă cum s'ar crede. Doar numai acei fabricanți au voiajorii în România, cari n'au expozițiuni sau reprezentanțe aici. În consecință voiajorii lor vizitează magazinele în România, pentru ca să caute să găsească reprezentanțe ori să înființeze expozițiuni aici. În definitiv însă timpul nu este oportun acuma, deoarece streinătatea nu se prea interesează de piața noastră.

Comerciantul Ludovic Horvath în insolvență

Magazinul Ludovic Horvath din Sanmiclăușul-Mare, a ajuns în insolvență.

DI. Horváth a cerut să i-se aplice dispozițiunile concordatului preventiv, având la pasive 7.090.896 lei, iar la active 3 milioane 622.000 lei.

Desbaterea cererei s'a fixat pe ziua de 20 Noembrie a. c.

Banca Franco Română sub nouă conducere

Banca Franco-Română, ajunsă vara trecută în insolvență, zilele aceste a început să intre într-o nouă fază, în urma acțiunii de sanare întreprinsă pentru salvarea institutului.

În decursul acțiunii de sanare s'a constatat, că direcțiunea veche a indus în eroare atât pe deponenți, cât și pe conducătorii Băncii Naționale și din acest motiv, s'a instituit

o nouă direcțiune, alegându-se în locul celor trei frați demisionați. *Protopopescu* la conducerea institutului, dñii *Budurescu*, fost secretar general de stat; deputatul *Crăciun* și *Anghelescu*.

Deponenții zilele aceste vor fi convocați la București, pentru ca să desbată modalitățile necesare de sanare.

A șeszipar krizise miatt keményítő gyártásra használják fel a burgonyakészleteket

Az erdélyi mezőgazdaság súlyos helyzete minden téren katasztrófával fenyeget. Nemesak a terményárak olyan minimálisak, hogy még azok a gazdák is ráfizetnek a gazdálkodásra, akik jórészt önmaguk dolgozzák meg földjeiket, hanem egész vidékeken szállítási nehézségek is hozzájárulnak a krízishez. Hatalmas tömegekben felhasználatlanul áll a termény, mert egyrészt lehetetlen értékesíteni, az olesó árak mellett pedig szállítás csak ráfizetést jelentene. Az őszi betakarítással kapcsolatosan nehéz helyzetbe jutottak a gazdák burgonyakészleteikkel.

Háromszéken igen sok burgonyát termelnek és termeltek a múltban is, amelyet szeszgyártás céljaira hasz-

náltak fel. Az eddigi II szeszgyár óriási felvevőképessége rendkívül jó árat biztosított a burgonyatermelésnek. A kormány érthetetlen szeszpolitikája azonban lehetetlenné tette a burgonyának szeszgyártás céljaira való felhasználását és így a mondhatni rekordtermés a gazdák nyakán maradt.

Alig 50 lej a krumpli mázsája és a környék félreeső voltánál fogva szállítani nem lehet. Ez a súlyos helyzet érlette meg azt a gondolatot, hogy a burgonyatermést keményítő és melléktermékeinek gyártására kellene felhasználni. Ebben az irányban meg is indultak a tárgyalások és remény van róla, hogy sikerül a szerezés ötletét megvalósítani.

Külföldön tanulmányozza egy román bizottság a szeszitalok adózási rendszerét

Módosítják a szeszadótörvényt — Új adótételeket állapítanak meg a szeszitalokra és a sörre

Az a súlyos helyzet, amelybe Románia szesz és söripara részben a feketeszesszel a hihetetlen elterjedése és a sörfogyasztás nagymértékű visszaesése következtében került, komoly megfontolásra készítette a kormány gazdasági szakminisztereit. Az állami költségvetésben egyre nagyobb hiányokat idézett elő a szesz- és söradóból befolyó jövedelem elmaradása. A söripar válsága kritikus helyzetbe sodorta azokat a mezőgazdákat is, akik a sörárpa és komló termelésével intenzíven foglalkoztak, mert a gazdák a sörfogyasztás visszaesése következtében az idej sörárpat még 400 lejes áron sem tudták értékesíteni a tavalyi 700-710 lejes árakkal szemben.

Ugy a szesz- és söripar, mint a mezőgazdák részéről megismétlődő panaszok arra az elhatározásra birták a kormányt, hogy

gyökeres revízió alá vegye a szeszadótörvényt

és már az állami bevételek biztosítása céljából is olyan módosításokat eszközöljön a szeszre és sörre megállapított adótételeknél, amely módosítások egy-

részt lehetetlenné teszik a feketeszesszel az államkincstár terhére történő sorozatos visszaéléseket, másrészt a sörfogyasztás normális színvonalának fenntartása mellett állandó és biztos bevételhez juttatja az államkincstárt.

A szeszitalok adótételeinek revíziója előtt a kormány pontos tájékozódást kíván szerezni a többi államok szesz- és söriparának helyzetéről, valamint a szeszitalokra megállapított adózási rendszerről és ezért külön bizottságot delegált a

szomszédállamok helyzetének tanulmányozására.

A bizottság, amelynek tagjai a pénzügyigazgatóság megbízásából *Munteanu* igazgató, *Parligas* és dr. *Cadere* nagyváradi professzor, jelenleg Budapesten tartózkodik és a magyarországi szesz- és söripar helyzetét, valamint adózási rendszerét tanulmányozza. A bizottság Budapestről Csehszlovákiába, Jugoszláviába és Bulgáriába utazik, majd visszatérve beszámol tapasztalatairól, amelyek alapján a kormány az új szeszadótörvényt megalkotja és megállapítja a szesz és szeszitalok, valamint a sör új adótételeit.

FIGYELŐ

*

Az utazók

Az Erdélyi és Bánáti Kereskedelmi Utazók Egyesülete különös akciót kezdett a külföldi gyárak és iparvállalatok utazóinak romániai tevékenysége ellen.

Az egyesület nagyváradi igazgatósága terjedelmes memorandummal fordult a kereskedelmi minisztériumhoz, valamint az ipar és munkaügyi minisztériumhoz és rámutatott arra, hogy a külföldi államokban nem engedik meg, hogy az egyes országok területén a külföldi vállalatok külföldi utazók közvetítésével helyezték el áruikat, másszóval külföldi gyárak csak a belföldi utazókkal dolgozhatnak. Ezzel szemben Romániában semmi akadálya sincs ennek. Ez annál feltűnőbb és kirívóbb, mert éppen nálunk legerősebb az idegenek ellenőrzése és a legkörülményesebb a tartózkodási engedélyek megszerzése. A külföldi utazó iparigazolvány nélkül dolgozik — aminthogy nem is szerezhet iparengedélyt — és így az a bizarr helyzet áll elő, hogy az ipar nélkül dolgozó külföldi utazót semmi baj nem éri, míg a belföldi ipari kihágás miatt érzékeny pénzbüntetéssel sújtják.

Romániában átlag 5-600 külföldi utazó dolgozik állandóan és köt üzleteket, de ez az iparengedélyhez kötött tevékenység teljesen kiesik a kincstár szempontjából az ellenőrzés alól. Ha egy-egy utazónak adóalapját csak a legminimálisabb évi 600.000 lejjel vesszük alapul, akkor is legkevesebb 36 millió lej adóalap-csökkenést jelent, nem is beszélve azokról a szintén milliókra menő taxa, bélyeg és községi kamatai illetékvesztésekről, amelyek szintén elvesznek a városi és állami kincstár terhére.

Egyébként az Utazók Egyesülete hangsúlyozza, hogy nem szívesen nyúlt ehhez az eszközhöz, de amikor a gazdasági helyzet túlságosan feszült és a belföldi utazók kenyér nélkül állanak, akkor mentesítve érzik magukat minden erkölcsi skrupulus alól. Az akcióba bevonták a bukaresti társegyesületet is és remélik, rövidesen meglesz a kívánt eredmény.

Mi a magunk részéről hozzáfűzhetjük, hogy az utazóakciója a lehető legrosszabb időben indult meg. A kérdés nem olyan egyszerű. Mert csak az a külföldi gyáros utazhat, amelynek itt nincs lerakata, amelynek nincsenek főbizományosai, tehát az utazók bizományok és lerakatok létesítését akarják keresztülvinni. Erre az idő most nem alkalmas. A külföld nem nagyon forszirozza ezt a piacot.

Olvassa a
Lemnul-t

A szatmári kamara ankétja

A szatmári kereskedelmi és iparkamara választmánya legutóbbi ülésén az elnökség programját magáévá téve, az ipar és kereskedelem gyakorlásának teljes szabadsága mellett foglalt állást és tiltakozott a kormány fuzott agrárpolitikája ellen. Kérte a közmunkák megindítását, az állami erdő kitermelését és a bányüzemek megindítását. Foglalkozott az obortörvénnyel is, amelynek végrehajtását sürgősen szükségesnek tartja. Elhatározta továbbá, hogy az impérium óta lezárt vasutvonalak s így elsősorban a Szatmár-mátészalkai vasútvonal megnyitását fogja kérni. Ezután Comsa Jonel, az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák szenátora mondott beszámolót a kormány gazdasági munkásságáról. A beszámoló után elhangzott panaszokat memorandumban foglalva, Comsa szenátor utján juttatják el a parlamenthez. A választmányi ülés Weisz Sándor kamarai elnök zárószavaival ért véget, aki hangsúlyozta, hogy a legjobban megalkotott törvények is csak akkor lehetnek hasznosak, ha azok végrehajtása az igazság és egyenlőség szellemében történik meg.

A temesvári D. & W. Korner nyersterménykereskedelmi cég részvénytársasággá alakult át

A Bánság egyik jelentős nyersgyapjú- és nyersterménykereskedelmi vállalata a D. & W. Korner cég. A vállalat üzletei az utóbbi években jelentős fejlődésen mentek keresztül úgy, hogy a cég tulajdonosai Korner Vilmos és Korner Dávid, elhatározták a vállalat részvénytársasággá való átalakítását. A részvénytársaság Nyersbörkereskedelmi Rt. céggel alakult meg és alapításában a cég tulajdonosain kívül temesvári tőkésék vettek részt. A Nyersbörkereskedelmi Rt. részvénytőkéje 2 millió lej, amely 2000 darab 1000 lej névértékű részvényből áll. Az első igazgatósági tagjai Latter Mihály, Mayer Rudolf, Korner Vilmos, Mátrai Dezső, Korner Dávid, Nemes Hugó, Ábrahám Miksa és dr. Nobel Sándor. Az új részvénytársaság cégét a temesvári törvényszék a napokban már be is jegyezte.

Még egy bankfuzió Bécsben

Tőzsdei körökben nagy fel-tűnést keltett az a hír, hogy a Wiener Bank-Verein és a Niederösterreichische Escomptegesellschaft között tárgyalások folynak a két vállalat érdekközösségére, vagy békés fuziójára vonatkozólag. Ezt a hírt azzal indokolják, hogy az Escomptebank a Bank-Vereinrel való együttműködése következtében nagyobb pénzá-készlet felett fog rendelkezni, ami annál is inkább előnyére válik a Bank-Verein helyzetének, mivel az Escomptebank nem tartott fenn eddig sehol sem fiókot, vagy váltóüzleteket.

„Lloydul Román” la răs്പantie

Am anunțat deja, că în urma insolvenței marelui institut de asigurări din Frankfurt, a devenit dubioasă și menținerea institutului de asigurări „Lloydul Român” din Timișoara, în cointerese cu institutul german de asigurări din Frankfurt. În urma acțiunii întreprinsă pentru salvarea institutului ger-

man, conducătorii institutului „Lloydul Român” de asemenea au inițiat tratative în streinătate pentru susținerea institutului bănețean.

Rezultatul tratativelor nu se știe dar funcționarilor institutului Lloydul Român li-s'a abzis, pentru a se întâmpina orice eventualitate inconvenientă.

Rövidesen döntenek a kolozsvári villamosüzem koncessziójáról

Kedvező szakértői vélemények az Electrobél ajánlatáról

Kolozsvár város tanácsa szerdán délelőtt tartotta meg október havi közgyűlését Mihali Tivadar polgármester elnökle mellett. A közgyűlésen a villamosmű kommercializálásának ügye volt programon. Felolvasták az Electrobél és az Erdélyi Szénbánya Rt. által benyújtott ajánlat tanulmányozására kiküldött bizottság jelentését. A jelentést tevő dr. Flaviu Laurentiu alaposan megvilágította a helyzetet és ismertette részben a műszaki szakértők véleményét is, amely

az ajánlatról igen kedvezően számol be.

Dragos mérnök tanácsos szerint az ajánlat elfogadható és mindenestre olcsóbb, mint akár egy vizierőre berendezett kibővítés.

Lucian indítványozta, hogy a már beérkezett ajánlatokat, valamint az összes előadói je-

lentéseket és véleményeket magyar nyelvre is fordítsák le és küldjék be azokat a bizottság kisebbségi tagjainak. Dr. Fischer Tivadar annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a megalkotandó villanyüzem alapszabályait a törvényhatósági bizottság is bírálja felül és tegyen róla jelentést.

A referensek alapos és tüzetes vizsgálat után állapították meg, hogy

az Electrobél ajánlata felülmúlja az összes konkurrens ajánlatokat

és a város érdekeit figyelembe véve, egyedül ezt az ajánlatot tartotta alkalmasnak. A közgyűlés elhatározta, hogy a villamosági javaslat végleges le-tárgyalása céljából a közeli napokban újra rendkívüli ülésre fog összeülni.

Büzlük az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank csődtömege

A kijátszott hitelezők a magas régenstől kérnek védelmet — A csődeljárástól függ a Heinrich-féle szappangyár kényszeregyezségének sikere is

Megirtuk annak idején, hogy a fizetésektelenné vált kolozsvári Heinrich-féle szappangyár részvenymajoritását az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. csődtömeggondnoka, dr. Calutiu Matian ügyvéd szerezte meg.

A Heinrich-féle szappangyár sorsa most új fordulat előtt áll. Ha a vállalat a közelebről megtartandó kényszeregyezségi tárgyaláson

nem tudna hitelezőivel megegyezni, úgy csődbe kerül.

A megegyezés lehetősége viszont attól függ, hogy az Egye-

sült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. csődeljársában milyen fejlemények állanak be, mert a szappangyár ingatlanait az Egyesült Bank javára telekkönyvi bekebelezés terheli. A Heinrich-féle szappangyár fedezeti váltóit a pénzügyi igazgatósága — mint annak idején megirtuk — más pénzügyi intézményeknél leszámitolta. A csődtömeg tehát a váltók ellenében a bekebelezett ingatlanról törlési engedélyt adna a szappangyárnak,

amely törlési engedély nélkül a szappangyár szanalási akciója meg-hiusul.

Ez a kényes kérdés kerül a csődeljárás során most eldöntésre. A csődtömeggondnok, mint a szappangyár részvenymajoritásának birtokosa, súlyos dilemmában van. A maga részéről szívesen venné, ha a Heinrich-féle szappangyár is csődbe kerülne és így megmenekülne ennek az odíózus ügynek további fejleményeitől.

Az Egyesült Közgazdasági Bank hitelezői ugylátszik megelégték Calutiu csődtömeggondnok gazdálkodását, mert elhatározták, hogy értekezletet hívnak egybe, amelyen memorandum foglalkozik az összes sérelmeket és a memorandumot

bizottság fogja elvinni Maniu miniszterelnökhöz és a régens tanács tagjaihoz.

Sérelmezik az Egyesült Bank hitelezői többek között azt is, hogy

a csődeljárás fontos eseményei csak ritkán kerülnek nyilvánosságra,

holott a csődeljárás vezetőinek erkölcsi kötelességük volna, hogy a hitelezőket tájékoztassák. A csődeljárás eseményeiről joguk van tudomást szerezni azoknak is, akiknek vagyona a csődtömeg.

A sinkartell áremelése

A nemzetközi sinkartell, mint ismeretes, a múlt hónapban Wienben tartott konferenciáján az árakat a kartell változatlanul hagyta. December 13-án Düsseldorfban tartja legközelebbi ülését a kartell. A tárgysorozaton az árkérdés szerepel. Valószínűség szerint a kartell decemberi ülésén az árak felemelését fogják elhatározni.

Már megint „becsülni” akartak Kolozsváron

A közelmúltban nagy meglepetést keltett a kolozsvári városházán három bukaresti mérnök megjelenése, akik azt adták elő, hogy őket a villamosmű felbecslésével bízták meg Bukarestben és ezért 100.000—100.000 lej honoráriumra formálnak jogot. A város protestált a horribilis költségek s általában a becslés ellen, de a magasabb akarat előtt meg kellett hajolni. Az urak felbecsülték a villamosüzemet, felvették a százezer lejeket, amelyet szerencsére nem a város, hanem a villamosműre pályázó Electrobél előlegezett. A napokban megint két ur jelent meg a városházán. Előadták, hogy őket viszont a városi gázgyár értékének felbecslésére küldötték ki, költségük fejeként százezer lej. Bejelentették, hogy megkezdik a munkát és kérték, hogy az összeget a munka elvégzése után utalják ki. A városházán természetesen ismét tiltakoztak a becslés ellen, megmagyarázták a két mérnöknek, hogy talán az egész gázgyár sem ér kétszázezer lejt s ezért a kért összeget nem fizethetik ki. A mérnök urakat ugylátszik le lehették beszélni, mert utóbb hatvanötezer lejért is hajlandók lettek volna a munkát elvállalni. De a város így sem állt kötélnek s így a becslés — egyelőre elmaradt.

„VICTORIA”

PRIMA FABRICA ARDELEANA DE PASMANTERIE SI SIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYÁR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, tresa, șireturi de
lama go frate, șuilașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományárut
elsőrangú kivitelben

Nem jó üzlet a kényszeregyezés

A kényszeregyezések lavinája miatt külföldi gyárosok nem hiteleznek a nagyváradai piacnak

A tömeges fizetés-képtelenségek ellenére a nagyváradai piac nem rosszabb, mint félével ezelőtt

A nagyváradai piac jó hírnevét a legnagyobb mértékben veszélyeztetik a legutóbbi időben egymást tömegesen követő kényszeregyezések.

A külföld gazdasági tényezői sajnos, már is nagyon erősen felfigyelnek a nagyváradai piacszenzációira. Az elmúlt héten már éreztette is hatását a közgazdasági összeomlás.

Sok külföldi gyár megvonta a hitelt régi és minden bírálatot megálló cégekkel szemben is

egészen egyszerűen azzal az indokolással, hogy Nagyváradra a mai viszonyok között nem szabad hitelezni. Ezzel szemben a nagyváradai pénzintézetek az utóbbi időben enyhítették a hitelmegszorításokon.

A pénzintézetek sokkal jobban ismerik a helyi viszonyokat, mint a külföldiek és tudják azt, hogy most csak átmeneti konjunktúrája van a kényszeregyezéseknek. Nagyon sokszor a kereskedő talán nem is végszükségből, hanem kényelemszeretetből jelent fizetésképtelenséget.

A fizetésképtelenségek tulajdonképpeni része csak az új kényszeregyezési törvény aktualitásából következett be.

A kereskedők általában ma sem állnak rosszabbul, mint hat hónappal ezelőtt,

amikor még a kényszeregyezési törvény nem volt életben.

A kényszeregyezési törvény azonban aránylag csekély költség mellett azt az önyt nyújtja, hogy az adós azonnal hosszú moratóriumhoz jut és a legtöbb esetben sikerül is ötven százalékra, három évi részlettörlesztés mellett és csak nagyon kevés kamatfizetési kötelezettséggel kiegyezni.

Ugyanaz a kereskedő, aki hat hónappal ezelőtt a lejáratkor minden tiszteletet megérdemlő erőfeszítéssel, idegölő munkával dolgozott kereskedelmi renoméja megmentésén, mert félt a csódtól, most nem tud ellentállni a kínálózó kényelmes alkalomnak és ha másért nem,

legalább azért, hogy lélegzethez jusson, kipróbálja az új törvényt.

Szorványos esetekről van szó, amelyekből könyelműség lenne a nagyváradai kereskedők egyetemének morális érzékére következtetéseket levonni.

Ezek a szorványos esetek

azonban kompromittálják a piacot, anélkül, hogy magukra a fizetésképtelenségekre hasznót jelentenének.

Dacára ugyanis a törvény kényelmes intézkedéseinek,

a kényszeregyezés nem jó üzlet senki számára.

Különösen a mai viszonyok között nem, amikor az összes üzletek raktárak nélkül állnak, készpénz nincs és csak a hitel mentheti meg a bajba jutott cégeket.

Az a kereskedő, aki kényszeregyezés alatt van, régi hitelezőivel valószínűleg kedvezően tud megállapodni. De az eljárás hosszú esztendei alatt új hitelhez nem jut, a rendes bankban váltóját nem

akceptálják, a külföldi hitelezők fekete könyvébe kerül. Marad tehát pénz, áru és hitel nélkül és azzal a szigorú kötelezettséggel, hogy régi tartozásait törlessze.

Kétségtelen tehát, hogy

a kényszeregyezés első sorban magát a kedvezőt nem kiegyezett adóst öli meg,

talán még sokkal jobban, mint ha csődbe került volna. Mert a csőd egyszer és mindenkorra megszabadítja az üzleti gondoktól. A kényszeregyezés azonban oly üzlethez láncolja, melynek valóságos rabja lesz s amelyet tovább vezetni majdnem lehetetlen feladatot jelent.

Lichidarea facturilor CFR.

Dirrecțiunea generală a căilor ferate a luat următoarele noi dispozițiuni, cu privire la lichidarea facturilor:

Nu se va prezenta la plată nici o factură sau situație, până ce nu va avea pe dânsa, certificarea, cu o stampilă din partea organului sub a cărui directă supraveghere s'a executat lucrarea sau care a primit materiale.

Când cumpărăturile se fac de magazinele din afară de București, certificarea pe factură se va face de magazinier și șeful magaziei, cari au

făcut cumpărăturile.

Pe lângă fiecare factură se va anexa și o copie a procesului verbal original, certificat de șeful magaziei și semnat de șeful serviciului magaziiilor.

Când se cumpără obiecte de inventar direct — adică cu înconjurarea direcției economatului, atunci aceste obiecte se vor trece direct în registrul de inventar al acelei unități care le-a cumpărat.

Toate verificările și certificările se vor face pe factură, nemai trebuind făcute referate.

Asigurarea finanțării exportului de cereale

Am anunțat că „Banca Centrală Cooperativă”, a obținut un credit pentru finanțarea recoltei. Putem da, din isvor autorizat, amănuntele următoare:

Banca Centrală Cooperativă a încheiat un acord, cu un grup financiar compus din băncile Mendelsohn și Comp., Niederländische Handelsmaatschappij, Banque de Paris et des Pays (sediul din Amsterdam),

Pierson și Comp. și Mees și Fonnens. Acest acord este rezultatul tratativei care se dă, de câțiva timp, de către d. Ștefan Demetrescu directorul general al Băncii Centrale Cooperative cu numitul grup de bănci, la Amsterdam. În forma lui definitivă, acordul este un succes față de primele condiții puse de băncile olandeze.

Se știe că, la început, aceste bănci cereau garanția unui grup de bănci

românești, pentru avansurile ce ar face Băncii Centrale Cooperative.

Această garanție era greu de obținut și ea ar fi costat un comision în plus, care adăugat la dobânda împrumutului, ar fi scumpit prea mult creditul.

După termenii acordului încheiat, Banca Centrală va împrumuta, dela grupul olandez, sumele de care va avea nevoie, fără limită, pentru valorificarea recoltei, cu o dobândă de circa nouă și un sfert la sută. Sumele împrumutate vor fi garantate cu gaj re cereale. Pentru înlesnirea operațiunii s'au admis, însă, unele derogări, dela uzanțele obișnuite în materie de gaj și s'a acordat Băncii Centrale Cooperative, o primă tranșă de credit, pentru începerea operațiilor înainte de a se fi strâns primele stocuri de cereale.

În același timp, Banca Centrală Cooperativă a intrat în legături cu firmele de comerț de cereale „Van Stolk” și „Nidera”, ambele din Amsterdam, prin intermediul cărora se vor face, în principiu, vânzările de cereale pe piețele străine.

Banca Centrală Cooperativă și-a rezervat însă, libertatea de a vinde cereale și prin alte piețe sau prin alte case de export, plătind băncilor creditoare valoarea gajului care ar greva acele cereale.

Felszámol a facsádi Deutsch Albert és Fia Rt.

A Bánát jelentős szesznyereskedelmi vállalata a facsádi Deutsch Albert és Fia Rt. felszámol. A részvénytársaság a hatvan év óta fennálló Deutsch Albert és Fia cégből alakult 1922-ben és később érdeklőséget vállalt a Timișiana Bank Rt. is. A vállalat az utóbbi évekig kedvező rentabilitással dolgozott, azonban a legális szesziparban és szeszkereskedelemben bekövetkezett dekonjunktúra kedvezőtlenül hatott vissza a vállalat üzletmenetére, úgy, hogy a részvénytársaságot finanszírozó Timișiana Bank elhatározta a vállalat felszámolását. A felszámoló közgyűlést november 5-én tartják meg a Timișiana Bank temesvári helyiségében és ez alkalommal megválasztják a felszámolókat is. A vállalat jelentős aktívakkal rendelkezik, úgy, hogy a hitelezők teljes kielégítésére van kilátás.

Felemelték a kikötői illetékeket

A hivatalos lap 170. száma új törvényt közölt, melynek értelmében a romániai kikötőkben az eddigi illetékeket felemelik. Így az eddigi félszázalékos illetéket, amelyet a dunai és tengeri kikötőkben az exportált és importált áruk értéke után beszedtek az 1893 november 18-iki és 1896 május 10-iki törvények értelmében, tíz perccel felemelték. A pótilletéket a régi fél százalékkal együtt szedik be. Az 1921. évi július hó 23-iki törvény 3. és 4. pontjai értelmében szedett rakpartilletékeket a dunai kikötőkben kétszeresére emelték. Az új törvény szerint felemelt illetékek a törvény kihirdetése után azonnal érvénybe léptek.

**Ne fogadjon el mást
Gladys cipókrém
a legjobb!**

Gyufakölcsön Németországnak

Berlini jelentések szerint a svéd gyufatröszt a napokban a német kormánynak ajánlatot tett egy 125 millió dolláros kölcsönre, amelynek az alapvető feltétele a svéd gyufatrösztnek adandó monopólium volna. A német kormány a kérdésben még nem döntött, de abból hogy az ajánlat megtevését félhivatalosan közzétette, arra lehet következtetni, hogy a tárgyalások komoly mederben folynak és az ok eredményes befejezésére alapos a kilátás. A német gyufaipar helyzete sem maguknak a gyárosoknak, sem a kereskedőknek, sem a fogyasztóknak, sem pedig az államkincstárnak szempontjából sem mondható valami rózsásnak, ami természetesen fokozza a német birodalmi kormány hajlandóságát a gyufamonopólium létesítésére. A német birodalomnak nyújtandó kölcsön 50 évre szól. A kölcsön feltételeiről még tárgyalások folynak a Birodalmi bankkal és a birodalmi pénzügyminisztériummal. Valószínű, hogy a kamatláb 6 százalék lesz. A kölcsönt a *Kreuger és Toll Rt.* fogja garantálni. A német bankok ebben a hitelműveletben egyelőre nem vesznek részt. A még megállapítandó kibocsátási árfolyamnak megfelelően a német birodalom a teljes befolyó értéket bankjuttalék vagy bármilyen költség levonása nélkül kapja kézhez. Az új német monopólium csupán a gyufa eladására vonatkozik. Maguk a gyárak továbbra is az eddigi tulajdonosok birtokában maradnak.

Bánsági nagykereskedő fizetésképtelensége

Horváth Lajos nagyszentmiklósi nagykereskedő kényszerigezességi eljárást kért önmaga ellen. A kereskedő aktívái három millió 622,000 leit, passzívái pedig 7 millió 90,895 leit tesznek ki. A femesvári törvényszék helytadott Horváth Lajos kérésének és november huszonhatodikára tűzte ki a hitelezők gyűlését.

Ujabb árverés az aradi Vulcu I. Maxim gépgyár ellen

Az aradi Vulcu I. Maxim csődbejutott gépgyár csődötmegeinek egyik értékes objektuma volt az Arad Calea Radnei 96. szám alatt levő olaj- és benzinkraktártelep. Erre az ingatlanra az aradi „Victoria” Takarékos Hitelintézet Rt. 5 millió lej követelését is betábláztatta. A cég csődbejutása után a Victoria árverést tüzetett ki az ingatlan eladására, amelyet ez év nyarán tartottak meg. Az árverés után a Creditul Minier S. A. R. petróleumipari vállalat pótajánlatot adott be és így az aradi járásbíró október 30-ára újabb árverést tűzött ki a benzink- és olajraktár eladására. Az árverés alkalmával a „Victoria” Takarékos Hitelintézet Rt. 5 millió lejes követelése került behajtásra.

Societatea Albert Deutsch & Fiul din Făget lichidează

Zilele aceste s'a hotărât lichidarea întreprinderii comerciale de spirt „Albert Deutsch & Fiul” din Făget, una dintre cele mai mari întreprinderi comerciale de spirt din Banat, având un trecut de peste șasezeci de ani.

La întreprindere în ultimul timp era cointeresată și „Banca Timișana”.

Întreprinderea prospera foarte frumos, dar în ultimul timp din cauza deconjuncturei, care

s'a ivit pe piața de spirt în urma restricțiunilor regimului becurilor spirtoase, întreprinderea a întâmpinat mari dificultăți, încât „Banca Timișana”, care o finanța, s'a decis să o lichideze, convocând adunarea generală extraordinară în acest scop, pe ziua de 5 Noiembrie.

Întreprinderea are importante active, încât creditorii vor putea să fie satisfăcuți.

Megalakul a háztulajdonosok nemzetközi kamarája

A közelmúltban zajlott le Berlinben a háztulajdonosok nemzetközi kongresszusa. A kongresszuson Temesvár képviselőjében dr. Cioban Pompiliu és Mrazek háztulajdonosok vettek részt.

A háztulajdonosok nemzetközi összefüvetele nagyfontosságú határozatokat hozott. Két sarkalatos pontja van a kongresszusi határozatoknak, melyekben először kimondják a háztulajdonosok kamaráinak,

másodszor pedig nemzetközi jelzáloghitelintézet felállítását.

A háztulajdonos-kamarákat a mezőgazdasági kamarák mintájára szervezik meg. A nemzetközi jelzáloghitelintézet székhelye Páris lesz s emellett az intézmény mellett államoként is megszervezik a háztulajdonos-bankokat. A háztulajdonosok a berlini határozatok ügyében október huszadikára választmányi ülést hívtak össze.

O nouă licitație contra firmei Maxim I. Vulcu din Arad

Fabrica de mașini Maxim I. Vulcu din Arad, ajungând în faliment, a întâmpinat interesante evenimente. Depozitul de benzină și ulei, pe care-l are în str. Radnei No. 96 era obiectul masei de faliment și pe acest imobil și-a întabulat o pretensiune de 5 milioane lei și banca „Victoria” din

Arad. După ce firma a ajuns în faliment, banca „Victoria” a cerut licitație asupra imobilului.

Licitatia a și avut loc în vara trecută, dar s'a mai prezentat o ofertă suplimentară și de către „Creditul Minier” și astfel s'a ordonat o nouă licitație pe ziua de 30 Octombrie

A városok nem tudják összeállítani költségvetésüket

Az augusztus 23-án életbe lépett új közigazgatási törvény hat hónapi átmeneti időt állapít meg a városok és községek részére, mely idő alatt az új törvénynek megfelelően átszervezzék ügyvitelüket és az eddig saját rezsimben fenntartott közüzemeiket és egyéb vállalkozásukat kereskedelmi alapokra fektessék.

A kommercializálást eddig egyetlen város sem vitte keresztül és ezért nem is tudják még az új költségvetést összeállítani, amelyet pedig már október 1-én kellett volna a belügyminiszter urhoz aprobálás

végéig felterjeszteni. Az új költségvetések összeállításánál ugyanis ezuttal egészen más szabályokat kell figyelembe venni. A költségvetésekben szerepelhetnek a közüzemek és a főbbi kommercializálásra váró vállalatok, viszont ha a kereskedelmestést nem sikerül magántőkével keresztülvinni, akkor a városnak újabb jelentős tőkét kell a költségvetés terhére a kommercializálásra fordítani.

A belügyminiszterium a napokban bizalmas értesítést küldött az egyes városokhoz, amelyben megnyugtítja a városok vezetőit, hogy az átme-

neti időre való tekintettel a miniszterium ezuttal nem veszi szigorúan a törvényben előírt határnap betartását, amelyre a költségvetést elő kell terjeszteni. Így valószínűnek látszik, hogy e költségvetéseket a városok az utolsó órákban fogják összeállítani és előterjeszteni, amikor már nem lesz idő arra, hogy a nyilvánosság és az adófizető alanyok idejében ellenőrizhessék azokat a kiadási tételeket, amelyek végeredményben az ők bőrére megy.

Acoperirea cerealelor depozitate în gări

Consiliul de administrația al căilor ferate a hotărât ca pentru mușamalele proprietatea CFR, cerute de predători spre a-și acoperi depozitele de cereale ce le au prin stațiuni sub cerul liber, să nu se mai perceapă nici o taxă. Aceste mușamale se vor pune la dispoziție în mod cu totul gratuit.

Stațiunile cărorora li se vor pretinde asemenea mușamale și cari nu le au în depozit, le vor cere telegrafic dela inspecțiunea respectivă, care le va dirija dela stațiunile unde prișosec sau nu ne cerită. Predarea acestor mușamale către predătorii cerealelor se va face cu proces-verbal, dresat în trei exemplare din cari unul se va înainta inspecțiunei respective, unul se va da părții ce a cerut mușamaua, iar ultimul se va păstra în arhiva stațiunei. Procurarea acestor mușamale către părți se va face în limita disponibilității și fără vre-o obligație din partea administrației CFR.

Uj márványbányára akadtak Biharmegyében

Azok közt a mészhegyek közt, amelyek a Sebes-Körös folyásán uralkodnak Biharmegyei község határában, a Körös egy rész kanyarulatánál, nagyértékű márványbányára akadtak. Az új bányát a kolozsvári vasútvonalon, Sonkolyos állomásról lehet legkönnyebben megközelíteni. A feltárási munkák még folyamatban vannak, de ezideig is a márvány egyetlen egy kolozsvári nagyságú és dimenziójú márványzikkának mutatkozik, ami páratlanul s lehetővé teszi, hogy belőle tetszés szerinti darabokat vágjanak ki már most is. A bányának kiaknázási jogát Sfarlea János hadirokkant tiszt szerezte meg.

Citiți „Lennul”

BEREA „URSUS” este excelentă
AZ „URSUS” sör a legjobb

Aplicarea legii timbrului

Comisiunea centrală a timbrului în ședința din 16 Octombrie a. c. a fixat următoarele norme privitoare la aplicarea acestei legi:

Taxele percepute prin greșita aplicare a tarifului CFR, neputându-se restitui decât expeditorului sau destinatarului, care le-a plătit, renunțarea la dreptul de a cere restituirea lor, făcută de cel în drept a le reclama, în favoarea celeilalte părți, constituie o cesiune de creanță supusă ca atare impozitului convenit pentru un astfel de act juridic. Legea timbrului nu supune la o taxă de timbru specială filele registrelor societăților cooperative și de ajutor mutual, ci crează numai pentru ele un regim de favoare impunându-le la o cotă de o pătrime din taxa timbrului la cari sunt supuse filele registrelor celorlalți comercianți. De aci urmează că odată ce taxa timbrului de 3 lei la care filele acestor din urmă registre erau impuse a fost majorată cu 20 la sută și 10 la sută prin legile din 1 Ianuarie și 21 Iulie a. c. pătrimea la care registrele cooperative și ale societăților de ajutor mutual sunt supuse, va fi calculată în raport cu taxa timbrului astfel majorată.

A háboru előtti adósságok rendezése

A francia fővárosban az utódállamok képviselői még mindig tárgyalnak a háboru előtti járadékok rendezéséről. Főképp arról van szó, hogy egyezséget hozzanak létre a járadék papírok beváltása tekintetében. A legnagyobb nehézségeket Magyarország támasztja ebben a kérdésben. Egy javaslat szerint, amely a tárgyalások alapját képezte, a járadék papírok aranyértékének 5 százalékát kellene kiadni. Három és fél százalékot a beváltásért és más fél százalékot a felhalmozott kamatok fejében. Románia készséggel hozzájárul a járadékpapírok ilyen rendezéséhez, ugyisintén Lengyelország és Jugoszlávia is. Magyarország képviselője azonban, hivatkozva az ország súlyos terhére, ennél sokkal kedvezőbb megoldást követelt, amibe az utódállamok képviselői nem voltak hajlandók.

Societăți autorizate să funcționeze

Următoarele societăți și bănci au obținut din partea Ministerului de Industrie și Comerț autorizări de funcționare și sporire de capital:

Tiglară dr. Peto, societate anonimă din comuna Cărpiniș-Timiș, funcționare cu un capital de lei 1.000.000.

Frații Princz, turnătorie de fier și fabrică de mașini din Satu-Mare, sporire de capital dela 5.000.000 lei la 25 milioane lei.

Rețezatul societate pe acțiuni pentru industria lemnului din Caransebeș, să-și strămute sediul social dela Caransebeș în comuna Cârnești.

Reviziunea regimului spirtului

Nouă impozite pe bere și alte beuturi spirtoase

Situația gravă, în care au ajuns industriile de spirt și bere, în urma dispozițiilor restrictive ale noului regim de beuturi spirtoase, avându-se în vedere, că

au scăzut considerabil și încasarile statului

la capitolul impozitelor pe spirt, au contribuit la schimbarea actualului regim de beuturi spirtoase.

Orzul, din care se fabrică berea, în urma reducerii consumului de bere și deci a fa-

bricării de bere, de asemenea a scăzut considerabil și din acest motiv s'a urgit revizuirea actualului regim, căutându-se a se încuraja prin această și producția de orz.

Pentru a se studia diferite regimuri, o comisie a fost delegată, ca să studieze situația și în alte țări, pentru ca să se poată introduce și la noi

unele modificări, cari să fie în concordanță

atât cu interesele statului, cât și cu ale vieții economice.

Változás a Banca Marmoros aradi és nagyváradí fiókjánál

A Banca Marmoroscs, Blank & Co. nagyváradí fiókjához megérkezett az elmúlt hét szerdáján a központ intézkedése, mely véglegesen tudatja, hogy *Parimade Sándort*, az oradeai fiók volt igazgatóját — aki egyben a nagyváradí kereskedelmi és iparkamara elnöke is — a vezérigazgatóság Temesvárra delegálta, ahol, mint is-

meretes, a Szana-bank igazgatói tisztjét tölti be. Ugyanekkor közli a központ, hogy a váradí fiók igazgatójának kinevezték *Haralamb Henryt*, aki eddig a bank aradi fiókjánál töltötte be az egyik igazgatói pozíciót. A kinevezést nagyváradí közgazdasági körök nagy várakozással vették tudomásul.

Amânarea achitării restanțelor de impozite

Uniunea Corporațiilor Comerciale printr' un memoriu a cerut guvernului să nu se presioneze excesiv încasarea impozitelor

Uniunea Corporațiilor comerciale a adresat Ministerului de Finanțe un foarte important memoriu, prin care arătând grava situație a întreprinderilor comerciale,

cere ca să se amelioreze situația comercianților

cel puțin prin amânarea încasării restanțelor de impozite în cazuri necesare.

In memoriu se arată, că

întreprinderile comerciale au ajuns, în situație grea în special, din cauza excesului de zel,

cu care se stabilește și se încasează impozitele. Astfel în cele mai multe cazuri

impozitele comerciale s'au stabilit exagerat

după evaluări aproximative, fără să fi avut în vedere

puterea de solvență, a industriașilor și comercianților

contribuabili.

Uniunea, pentru ameliorarea situației, a propus următoarele:

Ministerul de finanțe să-și autorizeze administrațiile, ca să institue câte o comisiune în care

să aibă numiți membri și branșele interesate.

Aceste comisii să fie însărcinate, ca să-și dea opinia unde și cui este necesar să se acorde păsări respective

să-și achite restanțele și impozitele în rate,

timp de câte doi ani, după normele pe cari le vor stabili, având dreptul, ca în cazuri concrete să reducă parțial sau în total impozitele stabilite asupra fiecărei firme.

Elkészült az új váltótörvény tervezete

Végrehajtó érvényt kapnak a váltók az új törvény alapján

A törvényjavaslatok között amelyeket a kormány az őszi szesziónban a parlament elé fog terjeszteni, szerepel az új váltótörvény is. *Iantian* igazságügyminiszter programjába vette az egész polgári és bűnügyi törvényhozás revízióját, hogy a törvényeket a megváltozott gazdasági és társadalmi körülményekhez szabja és

összhangba hozza a mo-

dern külföldi legiszlációval is.

Az első ilyen szerű törvény a kényszeregyezségről szóló eljárás bevezetéséről, amelyet most az új váltótörvény és az új kereskedelmi kódex követnek. Az új váltótörvény szabályozza a váltók, csekkek és hitellevelek kérdését és figyelembeveszi a szabályozásnál a Népszövetség jogügyi osztályának indevonat-

kozó ajánlatait is. Az új törvény értelmében,

ugy a csekkek, mint a váltók végrehajtó érvénynyel fognak birni a jövőben.

Ez az újítás hatalmas jelentőséggel bír és kétségtelenül kihatással lesz az ország kereskedelmi életére.

Az igazságügyminiszteriumból származó értesülések szerint az új kereskedelmi kódex is nagyjából készen van már és csupán végső megszerkesztési formáját várja, hogy a törvényhozás háza elé legyen terjesztve.

Situația mărfurilor căzute în rebut

Ministerul de finanțe a trimis un ordin circular tuturor punctelor vamale din țară prin care le face cunoscut că s'a aprobat o ultimă prolongire de o lună pentru ca mărfurile căzute în rebut, să nu fie scoase în vânzare prin licitațiune publică, iar amenda de rebut să fie calculată redusă la 3 la sută din taxele simple de import, invitându-le, deci de a continua cu executarea ordinului circular No. 210218 din 1929 până la 1. Novembrie.

Cu începere dela această dată, scoaterea în vânzare prin licitație publică și perceperea amenzii la mărfuri, căzute în rebut se va face conform dispozițiilor legii generale a vămilor.

Aranytartalék és bankjegyforgalom

A Nemzeti Bank e heti jelentése mutatja, hogy aranykészletünk emelkedőben van és mindjobban biztosítja a készpénzforgalom megfelelő aranyfedezetét. Szeptember 28-tól október 5-ig az eddigi 8769 millió aranytartalék 8861 millióra emelkedett. A devizataralék közel 100 millió lejjel emelkedett. Ezen adatok számbavetésével a jelenlegi aranyfedezet 27,59 százalékot tesz ki, míg a teljes fedezet 46,71 százalékot. A bankjegyforgalom emelkedőben van és ezen a héten majdnem 100 millióval emelkedett. A múlt hét 21,393 milliójával szemben most 21,471 millió.

Megkezdik a tordai cigarettapapírgyár építését

Az állami monopólról szóló törvény rendelkezése szerint a monopoligazgatóság felbatalmazást kapott egy cigarettapapírgyár építésére. Amint már megírtuk, a gyárat Tordán fogják felállítani. A kormány gazdasági bizottsága legutóbbi ülésén kimondta, hogy a gyár építéséhez a közeljövőben hozzákezdnek, úgyhogy egy fél éven belül működésbe kezdessen. Körülbelül kétezer munkást fognak alkalmazni a gyárban.

Olvassa a

„Lemnul“-t

Maniu miniszterelnök elismerte a sör- ipar jogos követeléseit

Mircea szenátor, az Ugir vezérigazgatójának vezetésével kedden a sörgyárosoknak egy küldöttsége kereste fel Maniu Gyula miniszterelnököt, hogy a söripar memorandumba foglalt sérelmeit, amelyekről lapunk legutóbbi számában írtunk, közvetlenül is kifejezésre juttassák.

A delegációban több erdélyi és hánsági sörgyáros vett részt. Alkalmunk volt beszélgetést folytatni a delegáció egyik tagjával, aki a következőket mondotta:

— Kifejtettük a miniszterelnök előtt, hogy a szesztörvény

nemcsak a szeszipar szempontjából sérelmes, hanem a kincstári adóbevételekre nézve is káros.

A szesztörvény, amely hektoliterfokok szerint állapítja meg az adót, a bornál 10 fokozattal 1.20 lej, a sörnél 4 fokozattal 4.50 lej illetéket állapít meg. Ez a szembetűnő aránytalanság tönkreteszti a söripart.

— Maniu miniszterelnök kijelentette, hogy belátja, hogy a szesztör-

vénynak súlyos hibái vannak, hogy igazságosabb illetékezési alapot van szükség,

ezért maga is szükségesnek tartja a törvény mielőbbi megváltoztatását. Az a bizottság, amely most külföldön tanulmányozza a szeszes italok adózási rendszerét a jövő héten érkezik vissza hogy nyomban megkezdi az új törvényjavaslat elkészítését, hogy az

még ebben az évben parlament elé kerülhessen.

Ugyanakkor rendezik újra a szeszesitalok árusításáról szóló engedélyek ügyét is, elsősorban az illetékek leszállításának szempontjából.

A delegáció a miniszterelnök kielégítő válasza után felkereste Garoflid volt földművelésügyi minisztert, aki az általa készített törvény hibáinak és a sörparra káros következményeinek kiküszöbölését most már szintén szükségesnek tartja.

Nagy tisztviselő-átcsoportosítást végez a Banca Națională

Céltudatos pénzügyi politika helyett — politika?

A politikai életben gyakori, hogy változások alkalmával sakkhúzásból csereberélik az előkelőbb állású tisztviselőket. Nem egy ilyen meglepő változás történt a legutóbbi időben. A nemzeti párti kormány érezhetően igyekszik saját embereit helyezni el minden frekventált pozícióba.

Amíg azonban a kormány a maga intenciói szerint eszelepszik és él a hatalmával, úgy létszik, a liberálisok sem ülnék tétlen. Nem véletlen, hogy

a Banca Națională összes erdélyi fiókjából kivonják a vezető állású tisztviselőket, akik erdélyi származásúak és regátakkal helyettesítik őket.

Tudvalevő, hogy a Banca Națională magasabb állású hivatalnokai majdnem százszázalékosan a liberális

párt hívei és a liberálisok felhasználják a Banca Națională által számukra biztosított hatalmat ahhoz, hogy ezen az úton próbáljanak sikereket elérni. A Nemzeti Bank természetesen óriási hatalmat tart a kezében és dirigálja a gazdasági életet. Nem mindegy tehát, hogy kik ülnek a Banca Națională fiók intézeteinek igazgatói irodáiban.

A változások már sorozatosan bekövetkeztek. Nagyváradról Horoiu Grigor helyettes főnököt Jasiba helyezték át. Horoiu Grigor volt az, aki az üzletfelekkel az érintkezést tartotta. Ugyanakkor a Nagyváradról való Roman Romuluszt, aki jelenleg a máramarosszigeti fiók főnöke, Brailába helyezték át. Ezek az áthelyezések a pénzügyi körök véleménye szerint még folytatódni fognak.

Frontul româno-ungaro-jugoslav contra porumbului argentinian

Planul nu se poate realiza în acest an, deși s'a convocat o consfătuire în acest scop în Belgrad

Pe piața de cereale a provocat mare surpriză acțiunea, care sa' pornit pentru înlăturarea concurenței porumbului argentinian, de către cerealiștii români, unguri și jugoslavi.

Cerealiștii pentru că să poată desbata modalitățile necesare pentru înlăturarea concurenței porumbului argentinian, sunt decizi, ca să convoace în scurt timp la o conferință în Belgrad, pe reprezentanții cerealiștilor din România, Ungaria

și Jugoslavia, cu scopul de a iniția un front comun contra desfacerei porumbului argentinian

Planul în acest an nu se poate însă realiza nici într'un caz, timpul fiind înaintat, dar pe anul viitor, desigur va fi foarte solid frontul inițiat.

În urma înființării frontului, piața porumbului în fine se va consolida și la noi, fără să fie expusă la mari surprize, ca și până acuma.

Incurcături în jurul curatoriei masei falimentare a Băncilor Unite Ipote- care din Cluj

Concordatul preventiv al fabricii de săpun Heinrich depinde de procedura de faliment a Băncilor Unite Ipotecare

Am anunțat, că majoritatea acțiilor fabricii de săpun „Heinrich” din Cluj, a ajuns în posesiunea curatoriei masei de faliment a Băncilor Unite Ipotecare din Cluj.

Situația fabricii de săpun acuma a ajuns într'o nouă fază, întrucât, fabrica,

dacă nu poate încheia acordul necesar cu creditorii, ajunge în faliment.

În schimb realizarea acordului depinde de faza falimentului „Băncilor Unite Ipotecare”, în a cărei favoare

sunt întăbulate mari sume

pe imobilele fabricii de săpun, fără să fie radiate.

Curatorul masei de faliment

a „Băncilor Unite Ipotecare” în tot cazul, ar dori, ca să ajungă în faliment și fabrica de săpun.

Deponenții dela „Băncile Unite Ipotecare” în tot, cazul s'au săturat de curatoria de până acuma, pentru că au hotărât să-și convoace o adunare, pentru a-și înșira într'un memoriu.

doleanțele pentru a le trimite atât guvernului, cât și Inaltei Regențe,

arătând situația, care li-s'a creat Creditorii mai evidenciat, că

nici evenimentele mai importante nu se dau sublicității

în legătură cu procedura de faliment.

Noui posibilitați de export pentru fabri- cile și morile din Ardeal

A produs o excelentă impresie în cercurile industriale din Ardeal inițiativa luată de ministerul de industrie și comerț, care s'a adresat tuturor fabricilor și morilor din țară cerând din partea acestora o precizare, ce cantități anume precum și ce fel de produse ar putea exporta în străinătate, dacă pot face exportul prin mijloace proprii sau au nevoie de a-

jutorul statului.

Toate fabricile precum și morile din Ardeal se pregătesc să dea răspunsurile cele mai detaliate ministerului de industrie și comerț, și industriașii se bucură de interesul ce-l arată în momentul de față ministerul de industrie și comerț pentru a crea noi posibilitați de export pentru produsele indigene.

U.G.I.R. organizează o adunare de protestare în București

Adunarea reprezentanților forestieri pentru a se organiza

O adunare generală, a industriașilor, convocată de organizația profesională a acestora, are menirea de a desbata în 5 Noiembrie seria de probleme, cari preocupă de atâta vreme industria țării.

Nevoile financiare ale Statului, tot mai mari pe fiecare zi, au înmulțit numărul acestor probleme, căci, după cum documentează industriașii 40 la sută din bugetul de venituri al Statului, se alimentează din impozitele și taxele directe și indirecte impuse producției industriale de către fisc.

Astfel în 1928, contribuția producției industriale a fost de lei 12 miliarde 266.835.045, la bugetul de venituri al Statului de lei 38.5 miliarde, din care trebuie scăzut 7.5 miliarde lei, venituri ale domeniilor Statului, fără caracter fiscal propriu zis.

Se constată astfel că randa-mentul fiscal al producției industriale depășește procentul de 40 la sută. Și totuși 80 la sută din locuitorii țării sunt ocupați în producția agricolă și

numai 8 la sută în industrie.

În preajma adunării organizată de UGIR, adică în 4 Noembrie, va avea loc și adunarea de constituire a organizației forestiere, cu care ocazie se va hotărî să se reorganizeze și secția forestieră din UGIR.

Taxarea elementelor galvanice

Ministerul de finanțe a trimis un ordin circular tuturor punctelor vamale din țară prin care le face cunoscut că deoarece unele vâmi taxează elementele galvanice (cărbunii) la art. 1279 al. b. cu 200 lei sută de kgr., în loc de art. 1272 al. b. cu lei 7000 sută de kgr., se pune în vedere că la art. 1279 se va impune numai creioanele pentru lămpi sau pentru elementele galvanice, cari au în diametru maximum 2 cm.

Toți ceilalți cărbuni având peste 2 cm. în diametru îi vor impune la art. 1272 al. b. cu lei 7000 sută de kgr.

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA
COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 73.400.000

Sediul Social : Satu-Mare.

Sucursale :

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAL.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Nem trükk! Valóság!

Kedves, barátságos, tiszta szoba árból

20%

Bőséges, ízletes házi étkezési árból

10%

engedményt kap Ön, mint ezen lap előfizetője

Budapesten a

PARK-Nagyszállodában

VIII, Baross-tér 10. szám.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.
TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIGOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

MÁRCIUSI

B
A
K

DREHER
HAGGENMACHER
SÖRÖK

D
A
C
I
A

SZENT GYÖRGY

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fiókintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen
Zălau-Zilah

Saját tőkái **58** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.